

พันธุ์ข้าว

1 แบ่งตามนิเวศการปลูก

ข้าวนาสวน

ข้าวที่ปลูกในนาที่มีน้ำขังหรือกักเก็บน้ำได้ระดับน้ำลึกไม่เกิน 50 เซนติเมตร ข้าวนาสวนมีปลูกทุกภาคของประเทศ ไทย แบ่งออกได้ 2 ชนิด คือ ข้าวนาสวนน่าน้ำฝน และข้าวนาสวนนาชลประทาน

- ข้าวนาสวนน่าน้ำฝน

ข้าวที่ปลูกในฤดูนาปีและอาศัยน้ำฝนตามธรรมชาติ ไม่สามารถควบคุมระดับน้ำได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ การกระจายตัวของฝน ประเทศไทยมีพื้นที่ปลูกข้าวนาฝนประมาณ 70% ของพื้นที่ปลูกข้าวทั้งหมด

- ข้าวนาสวนนาชลประทาน

ข้าวที่ปลูกได้ตลอดทั้งปีในนาที่สามารถควบคุมระดับน้ำได้ โดยอาศัยน้ำจากการชลประทาน ประเทศไทยมีพื้นที่ปลูกข้าวนาชลประทาน 24% ของพื้นที่ปลูกข้าวทั้งหมด และพื้นที่ส่วนใหญ่จะอยู่ในภาคกลาง

ข้าวขึ้นน้ำ

ข้าวที่ปลูกในนาที่มีน้ำท่วมขังในระหว่างการเจริญเติบโตของข้าว มีระดับน้ำลึกตั้งแต่ 1-5 เมตร เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 1 เดือน ลักษณะพิเศษของข้าวขึ้นน้ำคือ มีความสามารถในการยืดปล้อง (internode elongation ability) การแตกแขนงและรากที่ข้อเหนือผิวดิน (upper nodal tillering and rooting ability) และการชูรวง (kneeing ability)

ข้าวน้ำลึก

ข้าวที่ปลูกในพื้นที่น้ำลึก ระดับน้ำในนามากกว่า 50 เซนติเมตร แต่ไม่เกิน 100 เซนติเมตร

ข้าวไร่

ข้าวที่ปลูกในที่ดอนหรือในสภาพไร่ บริเวณไหล่เขาหรือพื้นที่ซึ่งไม่มีน้ำขัง ไม่มีการทำคันนาเพื่อกักเก็บน้ำ

ข้าวนาที่สูง

ข้าวที่ปลูกในนาที่มีน้ำขังบนที่สูงตั้งแต่ 700 เมตรเหนือระดับน้ำทะเลขึ้นไป พันธุ์ข้าวนาที่สูงต้องมีความสามารถทนทานอากาศหนาวเย็นได้ดี

2 แบ่งตามการตอบสนองต่อช่วงแสง

ข้าวไวต่อช่วงแสง

เป็นข้าวที่ออกดอกเฉพาะเมื่อช่วงเวลากลางวันสั้นกว่า 12 ชั่วโมง โดยพบว่าข้าวไวต่อช่วงแสงในประเทศไทยมักจะออกดอกในเดือนที่มีความยาวของกลางวันประมาณ 11 ชั่วโมง 40 นาที หรือสั้นกว่านี้ ดังนั้นข้าวที่ออกดอกได้ในเดือนที่มีความยาวของกลางวัน 11 ชั่วโมง 40-50 นาที จึงได้ชื่อว่าเป็นข้าวที่มีความไวต่อช่วงแสงน้อย (less sensitive to photoperiod) และพันธุ์ที่ออกดอกเฉพาะในเดือนที่มีความยาวของกลางวันประมาณ 11 ชั่วโมง 10-20 นาทีก็ได้ชื่อว่าเป็นพันธุ์ที่มีความไวต่อช่วงแสงมาก (strongly sensitive to photoperiod) พันธุ์ข้าวประเภทนี้จึงปลูกและให้ผลผลิตได้ปีละหนึ่งครั้ง หรือปลูกได้เฉพาะในฤดูนาปี บางครั้งจึงเรียกว่า ข้าวนาปี พันธุ์ข้าวในประเทศไทยที่เป็นพันธุ์พื้นเมืองส่วนใหญ่เป็นพันธุ์ที่มีความไวต่อช่วงแสง

ข้าวไม่ไวต่อช่วงแสง

เป็นข้าวที่ออกดอกเมื่อข้าวมีระยะเวลาการเจริญเติบโตและให้ผลผลิตตามอายุ จึงใช้ปลูกและให้ผลผลิตได้ตลอดทั้งปี หรือปลูกได้ในฤดูนาปรัง บางครั้งจึงเรียกว่า ข้าวนาปรัง

พันธุ์ข้าวนาสวนไวต่อช่วงแสง	ชื่อ	ชนิด
กข5	(RD5)	ข้าวเจ้า
กข6	(RD6)	ข้าวเหนียว
กข8	(RD8)	ข้าวเหนียว
กข12 (หนองคาย 80)	กข12 (หนองคาย 80)	ข้าวเหนียว
กข13	(RD13)	ข้าวเจ้า
กข15	(RD15)	ข้าวเจ้า
กข16	(RD16)	ข้าวเจ้า
กข27	(RD27)	ข้าวเจ้า
กข35 (รังสิต 80)	กข35 (รังสิต 80)	ข้าวเจ้า
กำผาย 15	(Gam Pai 15)	ข้าวเหนียว
เก้ารวง 88	(Gow Ruang 88)	ข้าวเจ้า
ขาวดอกมะลิ 105	(Khao Dawk Mali 105)	ข้าวเจ้าหอม
ขาวตาแห้ง 17	(Khao Tah Haeng 17)	ข้าวเจ้า
ขาวปากหม้อ 148	(Khao Pahk Maw 148)	ข้าวเจ้า
ข้าวเจ้าหอมพิชญ์โลก 1	(Khao' Jow Hawm Phitsanulok 1)	ข้าวเจ้า

เจียงพัทลุง	(Chiang Phatthalung)	ข้าวเจ้า
ชุมแพ 60	(Chum Phae 60)	ข้าวเจ้า
นางพญา 132	(Nahng Pa-yah 132)	ข้าวเจ้า
นางมด เอส-4	(Nahng Mon S-4)	ข้าวเจ้า
น้ำสะกวย 19	(Nam Sa-gui 19)	ข้าวเจ้า
เผือกน้ำ 43	(Peuak Nam 43)	ข้าวเจ้า
ปทุมธานี 60	(Pathum Thani 60)	ข้าวเจ้า
พวงไร่ 2	(Puang Rai 2)	ข้าวเจ้า
พัทลุง 60	(Phatthalung 60)	ข้าวเจ้า
พิษณุโลก 3	(Phitsanulok 3)	ข้าวเจ้า
พิษณุโลก 60-1	(Phitsanulok 60-1)	ข้าวเจ้า
พิษณุโลก 80	(Phitsanulok 80)	ข้าวเจ้า
ลูกแดงปัตตานี	(Look Daeng Pattani)	ข้าวเจ้า
เล็บนกปัตตานี	(Leb Nok Pattani)	ข้าวเจ้า
หางยี 71	(Hahng Yi 71)	ข้าวเหนียว
เหมยหนอง 62 เอ็ม	(Muey Nawng 62 M)	ข้าวเหนียว
เหนียวสันป่าตอง	(Niaw San-pah-tawng)	ข้าวเหนียว
เหนียวอุบล 1	(Niaw Ubon 1)	ข้าวเหนียว
เหนียวอุบล 2	(Niaw Ubon 2)	ข้าวเหนียว
เหลืองประทิว 123	(Leuang Pratew 123)	ข้าวเจ้า
เหลืองใหญ่ 148	(Leuang Yai 148)	ข้าวเจ้า
เขมทองพัทลุง	(Khem Tawng Phatthalung)	ข้าวเจ้า
ข้าวหลวงสันป่าตอง	(Khao' Luang San-pah-tawng)	ข้าวเจ้า
แก่นจันทร์	(Gaen Jan)	ข้าวเจ้า
แจ็กเซย 1	แจ็กเซย 1	ข้าวเจ้า
ขาวกอเดียว 35	ขาวกอเดียว 35	ข้าวเจ้า
ช่อสูง 97	ช่อสูง 97	ข้าวเจ้า
ไข่มดรีน 3	ไข่มดรีน 3	ข้าวเจ้า

พันธุ์ข้าวนาสวนไม้ไผ่โตช่วงแสง	ชื่อ	ชนิด
กข1	(RD1)	ข้าวเจ้า
กข2	(RD2)	ข้าวเหนียว
กข3	(RD3)	ข้าวเจ้า
กข4	(RD4)	ข้าวเหนียว
กข7	(RD7)	ข้าวเจ้า
กข9	(RD9)	ข้าวเจ้า
กข10	(RD10)	ข้าวเหนียว
กข11	(RD11)	ข้าวเจ้า
กข14	(RD14)	ข้าวเหนียว
กข21	(RD21)	ข้าวเจ้า
กข23	(RD23)	ข้าวเจ้า
กข25	(RD25)	ข้าวเจ้า
กข29 (ชัยนาท 80)	(RD29)	ข้าวเจ้า
กข31 (ปทุมธานี 80)	(RD31)	ข้าวเจ้า
กข33 (หอมอุบล 80)	(RD33)	ข้าวเจ้า
กข37	(RD37)	ข้าวเจ้า
กข39	(RD39)	ข้าวเจ้า
กข41	(RD41)	ข้าวเจ้า
กข43	(RD43)	ข้าวเจ้า
กข47	(RD47)	ข้าวเจ้า
ข้าวเจ้าหอมคลองหลวง 1	(Khao'JowHawmKhlongLuang1)	ข้าวเจ้า

ข้าวเจ้าหอมสุพรรณบุรี	(Khao' Jow Hawm Suphan Buri)	ข้าวเจ้า
ชัยนาท 1	(Chai Nat 1)	ข้าวเจ้า
ชัยนาท 2	(Chai Nat 2)	ข้าวเจ้า
ปทุมธานี 1	(Pathum Thani 1)	ข้าวเจ้า
บางแตน	(Bahng Taen)	ข้าวเจ้า
พัทลุง	(Patthalung)	ข้าวเจ้า
พิษณุโลก 2	(Phitsanulok 2)	ข้าวเจ้า
พิษณุโลก 60-2	(Phitsanulok 60-2)	ข้าวเจ้า
แพร่ 1	(Phrae 1)	ข้าวเหนียว
สกลนคร	(Sakon Nakhon)	ข้าวเหนียว
สันป่าตอง 1	(San-pah-tawng 1)	ข้าวเหนียว
สุพรรณบุรี 1	(Suphan Buri 1)	ข้าวเจ้า
สุพรรณบุรี 2	(Suphan Buri 2)	ข้าวเจ้า
สุพรรณบุรี 3	(Suphan Buri 3)	ข้าวเจ้า
สุพรรณบุรี 60	(Suphan Buri 60)	ข้าวเจ้า
สุพรรณบุรี 90	(Suphan Buri 90)	ข้าวเจ้า
สุรินทร์ 1	(Surin 1)	ข้าวเจ้า

พันธุ์ข้าวขึ้นน้ำไวต่อช่วงแสง	ชื่อ	ชนิด
ตะเภาแก้ว 161	(Ta – pow Gaew 161)	ข้าวเจ้า
นางฉลอง	(Nahng Cha – lawng)	ข้าวเหนียว
ปิ่นแก้ว 56	(Pin Gaew 56)	ข้าวเจ้า
พलयามปราจีนบุรี	(Plai Ngahm Prachin Buri)	ข้าวเจ้า
เล็บมือนาง 111	(Leb Meu Nahng 111)	ข้าวเจ้า

พันธุ์ข้าวน้ำลึกไวต่อช่วงแสง	ชื่อ	ชนิด
กข 19	(RD19)	ข้าวเจ้า

กข 45	(RD45)	ข้าวเจ้า
หัตตรา 60	(Hantra 60)	ข้าวเจ้า
ปราจีนบุรี 1	(Prachin Buri 1)	ข้าวเจ้า
ปราจีนบุรี 2	(Prachin Buri 2)	ข้าวเจ้า
อยุธยา 1	(Ayutthaya 1)	ข้าวเจ้า

พันธุ์ข้าวน้ำลึกไม่ไวต่อช่วงแสง	ชื่อ	ชนิด
กข17	(RD17)	ข้าวเจ้า

พันธุ์ข้าวไร่ไวต่อช่วงแสง	ชื่อ	ชนิด
กู๋เมืองหลวง	(Goo Meuang Luang)	ข้าวเจ้า
ขาวโป่งไคร้	(Khao Pong Krai)	ข้าวเหนียว
เจ้าฮ่อ	(Jow Haw)	ข้าวเจ้า
ชีวมแม่จัน	(Sew Mae Jan)	ข้าวเหนียว
ดอกพะยอม	(Dawk Pa-yawm)	ข้าวเจ้า
น้ำรู	(Nam Roo)	ข้าวเจ้า
เจ้าลีซอสันป่าตอง	(Jow Lisaw San-pah-tawng)	ข้าวเจ้า
เจ้าขาวเชียงใหม่	(Jow Khao Chiangmai)	ข้าวเจ้า
เหนียวดำข้อไม้ไผ่ 4	(PTNC96004-49)	ข้าวเหนียว

พันธุ์ข้าวไร่ไม่ไวต่อช่วงแสง	ชื่อ	ชนิด
อาร์ 258	(R258)	ข้าวเหนียว

พันธุ์ข้าวแดงไวต่อช่วงแสง	ชื่อ	ชนิด
ข้าวหอมแดง	(Red Hawn Rice)	ข้าวเจ้า
สังข์หยดพัทลุง	(Sang Yod Phattalung)	ข้าวเจ้า

พันธุ์ข้าวแดงไม่วิวดอช่วงแสง	ชื่อ	ชนิด
ข้าวหอมกุหลาบแดง	(Red Rose Rice)	ข้าวเจ้า

